Tisza-Körös

Politikai napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvévé:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 „
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor
Negyedévre ..... 6 „
Egyes szám ára 8 fillér

Megjelenik minden nap, a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők

XXII. évfolyam 138. szám. Nagyvárad Vasárnap, 1916 junius 18.

A középiskolai nyelvtanitás.

Óvatosan, de azért kelllő eréllyel nyult a kormány a középiskolai reform kényes kérdéséhez. Oly fontos ez a reform, hogy a háboru dacára is kivánatos az életbeléptetés minden haladék nélkül.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter közzétette már az első reformjavaslatokat s ezekből az a helyes elv megállapitható, hogy a miniszter a középiskola reformját nem egyszerre, hanem óvatos részletezéssel, az élet nyujtotta tapasztalatok gondos figyelembe vételével kivánja megvalósitani.

Más kérdés, hogy a helyes elv megvalósitása is helyesen történik-e?

A középiskolai oktatás legsebezhetőbb pontja ma a nyelvtanitás terén elért csekély eredmény. Az a latin, német és francia nyelvtudás, amellyel a gimnázium illetve a reáliskola végzett növendékei az életbe kilépnek, semmi esetre sincs arányban az e nyelvek tanulására forditott idővel. Volt például tanár, aki órákon át gyötörte tanitványait annak alapos fejtegetésével, hogy Goethe Reincke Fuchs cimü állatéposza szereplőinek neve mit jelent ófelnémet nyelven, de a legjeleseb diákja sem tudott volna Bécsben vasuti jegyet váltani Budapestre. Egy másik Schiller Fiesco cimü, legkevésbbé ismert tragédiájával heteken át nyomorgatta diákjait s biztos, hogy az illető növendékek egy német lap egyszerü napihireit sem értették volna meg. Általános a panasz a középiskolai nyelvtanitás eredménytelensége miatt; egy 10 éves német pesztonkától jobban megtanulnak a gyermekek németül két év alatt, mint 6, illetve 8 év alatt a tudós tanároktól. Ezen feltétlenül segiteni kell, ez a legsürgősebb teendő.

Sajnos, a beterjesztett javaslatokban nem látunk e tekintetben sok biztató reményt.

A miniszter eltörli a görögpótlót. Helyes. Azután kijelenti, hogy a gimnáziumi érettségi — a görög nyelvre való tekintet nélkül — minden főiskolai fakultásra jogosit. Ez ellen sem szólunk. Ha azonban az egyenjogusitás terén megtesszük az első lépést, tegyük meg a másodikat is. A latin nyelvet rendkivüli tárgy gyanánt tanitják ma — még pedig *okleveles latin szakos tanárok* — a reáliskolában is, az ötödik osztálytól kezdve. Az eredmény mindenütt igen szép. A reálisták kisebb terjedelemben ugyan, mint a gimnázisták, de foglalkoznak az összes latin auctorokkal s a VIII. osztályban van annyi átlagos latin nyelvismeretük, mint a gimnazistáknak. Lehetne tehát arról is beszélni, hogy a reáliskolák V. osztályától kezdve a latin kötelező tárgy legyen, de legalább annyit feltétlenül meg kell engedni, hogy a

reálisták a főreáliskolákban saját tanáraik előtt tehessenek érettségit, **a főreáliskoláknak meg kelljen adni a latin érettségiztetés jogát s az igy kiterjesztett főreáliskolai érettségi bizonyitvány előtt nyiljon meg meg az egyetem minden fakultása.**

Ez olyan reform, a melyet az élet már régen megérlelt, csak meg kell valósitani. A reáliskolai latin tanitás kiváló eredményei annyit megkövetelnek, hogy a mint a menynyiségtanból a gimnázisták nem a reálban, hanem saját tanáruk előtt érettségiznek, ugy a reálisták se legyenek kénytelenek latin érettségit a szomszéd iskolából, esetleg más városból, teljesen idegen tanártól kölcsön kérni. A reáliskolai okleveles tanár lebecsülése, hogy ő nem adhat érettségi bizonyitványt épp ugy, mint gimnáziumi kollegája, a kinek pedig semmivel sem különb az oklevele; a diákra nézve pedig a kétféle érettségizés fölösleges zaklatás. Copf. Le lehet vágni.

A görögpótló helyébe a javaslat valamely élő nyelv tanitását irja elő, igen helyesen. Ha már alku tárgyává lett a görög, akkor helyette valamely élő nyelvet választani: jó megoldás. A törvényjavaslat indokolása a görög helyett a franciát, angolt, olaszt, vagy valamely hazai nemzetiség nyelvét jelöli meg olyanok gyanánt, a melyek közül a miniszter szabja meg, melyik gimnáziumban melyiket kell tanitani.

Itt aztán álljunk meg egy szóra.

A nyelvtanitás kérdésénél általánosságban fel szokták hozni, hogy nincs minden diáknak egyforma hajlama a nyelvtanulásra. Ez volt egyik főindoka az u. n. „görögpótló" behozatalának is. Mi ugyan azt tartjuk, hogy valamelyes nyelvtalentuma mindenkinek van s a módszeren fordul meg többnyire minden. De ha visszatérünk a tanulandó nyelvek szaporitására, akkor jól fontoljuk meg, melyik nyelvet állitjuk szembe a göröggel.

Erre a célra szerintünk elsősorban a francia alkalmas, mint müvelt világnyelv, a nemzetközi érintkezés egyik legelső eszköze. Némettel és franciával a világot be lehet járni. A francia ma a reálban rendes tárgy s ha a gimnáziumban is azzá lesz, (választást engedve a görög és francia közt), a két középiskolai tipus közelebb jönne egymáshoz. Latin eredete épp ugy megkönnyitené a francia nyelv tanulását a gimnazistáknak, mint ahogy a franciával már ismerős reálista is könnyebben tanul latinul.

Az angolt csak rendkivüli tárgynak hoznók be gimnáziumokba, reáliskolákba egyaránt. Aki németül és franciául valamit tud, az angolt — mihelyt a kiejtési nehézségeken tulesik — egészen könnyen elsajátitja.

A nemzetiségi nyelvek egész sorozatának bevonulása azonban a magyar középiskolákba veszélyes kisérlet.

Csak néhány szempontot érintünk. Lehet-e egyenértékünek tekinteni a franciát és

CZILLÉR IMRE
nagyáruházában
Nagy nyári occasió keretében

Legujabb **ruhaselymek, Grenadinok,** Epongeok, Batisztok, Cartonok és Zephirek. **Gyönyörü Blousok,** kor. 9·50, 12·50, 16·50 és feljebb. **Divatos gallérok** és Rüschök, napernyők, keztyük, harisnyák, tricok és soknik. Vászon és szalma kalapok. **Fehérnemüek,** ing, gallér, kézelők, nyakkendők. Ridicülök. Szőnyegek és függönyök kerülnek **legolcsóbban** eladásra!

— mondjuk — a tót nyelvet? Vagy ha a nevelő értéket tekintjük: már csak több beese van a görögnek, mint a szerbnek! A gyermek tanul magyart, latint, (franciát), németet. Három, esetleg 4 egymástól teljesen idegen szerkezetü nyelv. Most jön még egy szerkezet: jönnek a szláv nyelvek is, a horvát, szerb, tót, rutén. Nem kell e alaposan tartanunk a tulterheltetéstől?

A miniszter szét fogja osztani a nemzetiségi nyelveket, valószinüleg a vidékek szerint. Tehát Besztercebányán tótot, Pécsett horvátot, Temesvárott szerbet, Ungvárott ruténtt, Kolozsvárott oláhot fognak tanulni. Mi lesz azokkal a gyermekekkel, a kiknek szülei átköltöznek mondjuk Besztercebányáról Kolozsvárra? Éppen az állami tisztviselők gyermekei, a jövő középosztálya kerül a legsulyosabb tanulmányi problémák elé.

Nem lesz az is égbekiáltóan igaztalan dolog, hogy egy egyébként jeles magyar diák megbukjék azért, mert nincs hajlama vagy kedve mondjuk tótul vagy szerbül tanulni?

Mert ne felejtsük: a gimnáziumban vagy a görög, vagy a helyette választott élő nyelv kötelező rendes tárgy lesz. Legalább is kezdetben nem fog mindenütt magyar anyanyelvü tanár akadni a nemzetiségi nyelvek tanitására. Szép sors vár azokra a magyar diákokra, a kiket véletlenül Scotus Victor valamelyik bősz hive fog bevezetni a tót nyelv gyönyörüségeibe!

Az általános müveltségnek a tót, a rutén stb. nyelvre sincs szüksége; forditva: a nemzetiségeknek szükséges a magyar nyelvnek minél intenzivebb tudása. Ezt tessék erélyesebben keresztülvinni, valamennyi iskolában, az elemitől kezdve! A nemzetiségi nyelvek tanitása maradjon rendkivüli tárgy, de magyar tanárok előadásában. Igy azok a magyar diákok, a kik valamely nemzetiségi nyelvet is akarnak tanulni, hozzájuthatnak bizalommal fognak fordulni a magyar tanárhoz. Dekötelezővé tenni a nemzetiségi nyelvek tanulását: visszaesést jelent a nemzeti állam ideáljától, mert a magyar nyelv tudását kevésbbé szükségessé fogja tenni a nemzetiségek részére.

Nehogy félreértessünk: világért sem szólunk a nemzetiségek ama joga ellen, hogy nyelvüket müveljék és iskoláikban tanitsák. E téren a magyarság mindenkinek a jogát tiszteli; bárcsak hasonlóan tisztelnék más népek a köztük élő magyarok jogait! Akkor nem kellene annyi idegenbe veszett magyar testvérünk elvesztését siratnunk. A magyar államnak azonban nem lehet hivatása, hogy magyar gyermekeket megbuktatás terhe alatt kötelezzen nemzetiségi nyelvek tanulására. Minden nemzetiség ápolja, fejlessze nyelvét, tartsa fönn iskoláit, kulturális intézményeit, tanulja meg az állam nyelvét, — az állami iskoláktól tökéletesen elég, ha esetleg rendkivüli tárgyként felveszik tantervükbe a nemzetiségi nyelveket. Ugyan melyik autonom tartományi iskolában tanitják Horvátországban a magyar nyelvet?

Befejezésül még egyet. Eddig az „egységes középiskola“ volt a jelszó. Most megmarad a két féle tipus: reáliskola és gimnázium, a gimnáziumban pedig lesznek görögöt, vagy franciát, vagy angolt, vagy olaszt, vagy horvátot, vagy szerbet, vagy románt, vagy tótot, vagy rutént tanuló diákok, a kétféle középiskolai nyelvtanulás helyébe tehát kerek tizféle tipus fog lépni! Üdvözlet a főigazgatóknak, a kiknek módjuk lesz egyszerre tizféle nyelv tanitását az egységes középoktatás nagyobb dicsőségére ellenőrizni.

Ha reformálunk, akkor az általános müveltség követelményeinek megfelelőleg fejlesszük és az élethez hozzuk közelebb középiskoláinkat. Az élet követeli a gimnázium és a reáliskola egységes jogositását; ez a reáliskolai latin érettségivel elérhető. Az általános müveltséget szolgálná viszont, ha a gimnáziumokban a görögpótló helyébe a francia nyelv lépne. Ennyi elég a törvényhozás számára, a nyelvtanitás gyökeres reformját pedig a miniszter uj, gyakorlatiasabb, jobb módszer elrendelásével saját hatáskörében megvalósithatja.

Biharvármegye nyári közgyülése.

Az első szakosztály ülése.

Biharvármegye törvenyhatósága e héten tartja meg junius havi közgyülését. A közgyülés fontosabb tárgyainak előkészitésével tegnap foglalkozott az első szakosztály *Pallay* Lajos elnöklete alatt. A szakosztályi ülésen jelen voltak *Fráter* Barnabás, Keszthelyi Zoltán, Baranyi András, Verner Kálmán, Nyisztor Alajos, Gerlán Gábor, Varga Ákos.

Az atyafiságos átiratok.

A szakosztályi ülés megnyitása után nyomban a társtörvényhatóságok átiratára tértek át. Ezeknek legnagyobb részét magáévá is tette a szakosztály. Igy Csongrádvármegyének azon átiratát, a melyben a Tisza mentén lévő vármegyéket kivánja tömöriteni a Tisza szabályozása érdekében s a mellék folyókon a viz felfogó gátak épitése végett a kormányhoz ir fel, Biharvármegye a maga részéről is elfogadta.

Miskolcz vármegyének a tényleges katonák családjainak hadisegélyezése érdekében küldött átiratát szintén a magáévá tette a szakosztály.

Községi és törvényhatósági ügyek.

Keszthelyi Zoltán főjegyző bejelentette ezután, hogy évekkel ezelőtt, amikor a

A FÉLKEZÜ JANÓ.

Irta: *Csoór Lajos.*

I.

Még csak dél volt, de Hanka már indult hazafelé a riskával. Tizenhétéves, magasba szökkent dereku leány volt, két gömbölyü, napégette karja, lába egészen egybeolvadt piros pruszlikjával, rikitó szoknyájával, hogy messziről ugy tetszett az erdő homályában, mint ide-oda csapkodó bolygó lángnyelv. A többiek ugy is hivták: tüzbogár.

Mondom: erővel teli, életteleven tót leányzó volt, de azért nem dolgozott. Nem akart. Talán nem is tudott. Félt, hogy a sok munka, erőfeszités, amivel ezen sziklás vidéken jár az élet, csinos orcáját vénné, ráncossá teszi, még mielőtt férjhez mehetett volna.

A riskát őrizte hát a többiekkel a meredek hegyoldalon, az itt ott kiverődő zöld legelő közelében.

Olyan szép is az, mikor a falucska felett a meredek hegyoldalon lila sziklák, zöld cserjések, sötét fenyük, tarka tehénkék, szászszinü rongyba bujt klapecek kevered nek, vagy ülnek össze szinben és érzésben: a falucska s föld szeretetében.

Hanka tehát ment hazafelé a riskával. Erdei szamócától s málnától maszatos hallgatói ugyan váltig erősitgették, hogy messze van még az este, maradjon, meséljen még, de ő azt mondta, hogy most már háromszor fejnek, délben is, mert nem birja ki estig a riska, elszárad a tőgye. S ők elhitték ezt a kövérecske, gömbölyü riskáról, mert valóban a legszebb tehénke volt a faluban, mint akár Hanka a legszebb leány.

Szikláról cserjésbe, cserjésből sziklára haladt s imádkozott. Keresztet vetett és morzsolgatta a Miatyánkot, egyszer félhangon, egyszer gondolatban. Eljutott a fohász közepéig s kezdte elölről, de mire a mindennapi kenyerünkhöz ért, megint elverték a figyelmét futó, mentegetőző gondolatok.

Mert Hanka nem haza ment a riskával.

Tegnap vasárnap volt s ő elsétált a szomezéd faluba, a kicsi fürdőbe, ahol puccos, ragyogó dámák és csillogó katonák sétálgattak karonfogva vig muzsika mellett. Leült egy padra s hallgatta, nézte őket, piros orcájukat, csörtető kardjukat. Egyszer, hogy hogy nem, észre sem vette, mikor melléje telepedett egy szegény, féllábu katona. Nézte, hallgatta ő is a piros arcokat, a csörtető kardokat, de sokkal inkább Hankát, két ágba font kenderszőke haját. Megis szólitotta aztán, a jó Istenke tudja, milyen nyelven, amit talán ott tanult valahol Galiciában s ami se nem tót, se nem orosz, se nem polyák, hanem mindez összetéve.

Csak ekkor vette észre, hogy mellette van, de felelt neki; hogyne felelt volna a szegény, féllábu katonának! Szivesen, örömmel, hangosan mondta el ugyanazt ötször-hatszor, mig nehezen megértette a szegény. „Mit csinál? hogy van? hová való?“, ő meg „Fáj-é a lába? milyen a háboru? hát ő hová való?“ s más ilyen semmiséget beszélgettek el soká soká, de olyan kedves volt, ugy nevettek mind a ketten, (Istenkém, egy szegény, féllábu katona is tud nevetni!), ha egymásután sokszor elmondatta vele ugyanazt, ő pedig olyan furcsán, kacagtatóan ejtette ki a kacskaringós tót szavakat. Éppen csak egyet tudott tisztán, szépen kimondani: „moja mile — kedvesem!“, ám ezt igazán olyan kedvesen, aranyosan mondta.

— Hó ha-hó! Zsuzska! nem arra te, erre ni, megyünk a Nagy sziklához, megigértem tegnap a szegény, féllábu katoná-

Csipke és kézimunka függönyök tisztitása
Női- és férfi ruhák száraz vegytisztitása
Fehérnemü gőzmosás, sima daradok átvasalása kilónkénti árban
Tábori zöld festés
Szives megbizást kér: kiváló tisztelettel
Haltenberger Vilmos
Vasalás és javitás saját szabó-osztályban
Gyászesetben festést feketére soronkivül
Szőnyegek tisztitása, megóvása
Postai megbizások soronkivül
Felvételi üzlet: Rákóczi-ut 7, Szent István-palota. Telefon szám: 14—69. Gyár az állomás felett. Telefon szám: 34.

vármegye a törvényhatósági telefon hálózatot épitette 185000 korona kölcsönt vett fel a Pesti Első Hazai Takarékpénztártól. A kölcsön most julius elsején lejár. A takarékpénztár hajlandó a kölcsönt még két évre engedélyezni, ha a vármegye a kamathátralékot megtéríti és fél százalék jutalékot engedélyez. Fráter Barnabás alispán javaslatára a választmány az ajánlatot elfogadja és utasitja az alispánt, hogy mivel a takarékpénztár csak julius 1-ig tartja fenn ajánlatát, a megfelelő lépéseket miniszteri jóváhagyás reményében már most tegye meg.

Szalacs községe 100000 koronás hadikölcsön jegyzését határozta el. A kölcsönre azonban csak ugy tudna pénzt szerezni, ha más adósságainak rendezése végett is 200000 koronás kölcsönt venne fel.

A 200 000 koronás kölcsönt azonban oly sulyos feltételek mellett tudná megszerezni hogy abból kifolyólag igen nagy megterhelések hárulnak a lakosságra. Ezért a határozatot a szakosztály elutasitotta.

A hadiárvák ügye és a vármegye szervezési szabályrendelete.

A háboru következtében az árvaszék müködési köre annyira kiterjedt, hogy sehogysem illeszthető bele az eddigi vármegyei szervezési szabályrendeletbe.

Verner Kálmán árvaszéki elnök, aki ennek a hatalmasan megnövekedett testületnek a vezetője, minden lépten-nyomon érezte a Biharvármegyének egyáltalán nem megfelelő szabályrendeletnek hátráltató voltát. Ezért javaslatot is tett a törvényhatósághoz, hogy a szabályrendeletet módositsák és megfelelő szervezési szabályrendeletet alkosson. A mai ügyviteli szabály országos jellegü, azonban egy ily hatalmas vármegyére nézve, mint Biharvármegye, sehogysem lehet alkalmazni. Részletesen mutatott rá az elnök az ügyviteli szabályrendelet mai hátrányára és kérte, hogy az államositásra való tekintet nélkül minél előbb alkossa meg a törvényhatóság a szervezési szabályrendeletet. A szakosztály a javaslatot elfogadta és az alispán elnöklete alatt Fássy Lajos, Verner Kalmán, Nyisztor Alajos, Kovács András, Hollóssy Béla, Miskolczy Pál, Karácsonyi János törvényhatósági bizottsági tagokból álló bizottságot küldte ki.

A vármegye területén a kiskoruak védelme érdekében Verner Kálmán javasolta, hogy minden nagyobb községben gyámhatósági megbizottakat nevezen ki. A javaslatot el is fogadták. A kiskoruak tüzbiztositási ügyében a Gazdák biztositó szövetkezete uzt az ajánlatot tette, hogy biztositassa a vármegye községeinek magán vagyonát a szövetkezet, hajlandó a mai biziositási összegnél alacsonyabb tételek mellett biztositani és az igy befolyó biztositási dijak egy bizonyos százalékát a hadiárvák javára fogja adni.

Apróbb ügyek.

Baranyi András főjegyző jelentette ezután, hogy a Ludovikán 3 alapitványi hely üresedett meg. A három helyre hét pályázati kérvény érkezett be és pedig Novák Bogdán, Hadházy Kálmán, Balogh József, Kántor Kálmán, özv. Kovásznay Ákosné, Balogh Kálmán, Váry András gyermekeinek kérelme. Az állandó választmány első helyen özv. Kovásznay Ákosné, Kántor Kálmán, Hadházy Kálmán kérvényeit ajánlotta:

A vármegye szállitóinak a folyó évben lejár a szerződésük. A mai viszonyok egyáltalán nem alkalmasak arra, hogy szerződést kössenek, a szakosztály ugy határozott, hogy az alispánt bizza meg, hogy több ajánlatot kérjen be minden vállalkozó cégtől és azok alapján járjon el.

Balogh Elemér főjegyzőnek betegségére való tekintettel 3 havi szabadság engedélyezése mellett foglalt állást a szakosztály.

x **Helybeli** nagy vállalatnál 10—15 mázsa makulatur papir eladó. Ajánlatokat a kiadóba kérünk.

A városi kezelőszemélyzet pótléka.

Nagyvárad város törvényhatóságának szolgálatában álló kezelő személyzetének tagjai részére az Országos dijnok egyesület lelkes, fáradtságot nem ismerő közbenjárása folytán a kormány ez évre 300 korona segélyt szavazott meg.

Ezen rendeletet végrehajtás végett Nagyvárad város törvényhatóságának is megküldötte. A törvényhatóság szolgálatában álló kezelő személyzet tagjai ma délelőtt testületileg felkeresték *Rimler* Károly polgármestert, *Lukács* Ödön polgármester helyettest, Dr *Thury* László városi főügyészt, s *Juricskay* Barna pénzügyi tanácsost, mint az ügynek előadóját.

A küldöttség tagjai ismertették szomoru helyzetüket, rámutattak, hogy milyen küzdelmeken kell keresztülmenniök, hogy az anélkül is csekély fizetésükből családjokkal egyetemben megélni tudjanak, s tekintettel arra, hogy a kiutalást mi sem gátolja s az csupán a törvényhatóságtól és Nagyvárad város tanácsától függ, kérték, hogy a most megtartandó közgyülés tárgysorozatába vegyék fel a segély kiutalását. A tanács tagjai a megjelentek előtt a legnagyobb jóakaratu támogatásukat helyezték kilátásba s belátván azt, hogy a kérelem teljesitése ugy a törvényhetóságnak, mint a tanácsnak elsőrendü feladata, igéretet tettek, hogy azt tárgyalás végett a közgyülésnek elő fogják terjeszteni.

A mai napon megtartott tanácsülésen a tanács foglalkozott a kérdéssel s egyhangulag elhatározták, hogy a kérelmet a törvényhatóság elé terjesztik, felhatalmazást kérnek a kiutalásra nézve.

---

nak. Istenem, hát miért ne? majd ad neki egy kis tejet, olyan sápadt szegény, olyan jól fog esni neki, odahaza sem tudják meg, ad eleget a Zsuzska; aztán elbeszélgetnek egy kicsit, ugy, mint tegnap. Istenem, szegény féllábu katona, milyen jól fog esni neki egy kis friss, meleg tej; talán csak lesz nála valami edény, vagy itt van ez a nagy fazék, — az igaz, puliszkás — de majd lesz valahogy. „Miatyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved“ — hó ha te Zsuzska, visszda, visszda, balra te, balra, a Nagy sziklához megyünk!

II.

Csonka, félkezü katona ül az alacsony, egyablakos szobácskában. A falról öreg szentképek néznek le rá s tipegő, fehérruhás anyóka akar mindenáron segiteni a hosszu tót legénynek.

— Csakhogy itt vagy édes fiam, csakhogy még egyszer látlak, ha nyomorékon is! A jó Isten áldjon meg fiam, ugy-e itt maradsz, nem mész már vissza?

— Nem megyek, anyám.

— Há' Istennek fiam, hála a jó Istennek, lesz, aki lefogja a szememet, nem fogok elpusztulni elhagyatva, mint egy kivert kutya; fiam, édes fiam, csakhogy megjöttél! Ugy-e szenvedtél sokat, ne beszélj fiam, majd megfizet érte a jó Isten, csakhogy még egyszer látlak! — hullottak nehéz könnyei.

— Megsegit, meg, de látom, a kert fele még most is töretlen.

— Az fiam, az. Nem jött segiteni senki, magam meg nem birom, gyönge, öreg vagyok már, nem való vagyok már én a világra, ne haragudj fiam, nem birtam, majd jövőre fölszántod te, be is veted . . .

— Nem haragszom én édes anyám, miért haragudnék? Hát nem jött segiteni senki?

— Nem fiam. Nesze, itt van egy kis aludt tej, egy kis turó is, egy kis lángos is, egyél fiam, ne haragudj, majd jövőre fölszántod te, be is veted.

— Jól van, édes anyám, jól van — de az Adamisin szemszédék csak eljöhettek volna egy pár napra, vagy a Hankáék . . .

— Nem jöttek el fiam, egyél csak, egyél!

— Eszem, anyám, eszem. Hát a Hankáék mit csinálnak?

Mély, hosszu sóhajtás volt a felelet.

— Miért sóhajtott édes anyám?

— Megszoktam fiam, de majd leszokom róla. Pihenni kellene már az én öreg testemnek, pihenni a földben, fáj már nekem mindenem, nem hiába, hogy megszoktam a sóhajtást fiam, de majd leszokom róla.

— Sose szokjék, édes anyám — mit csinálnak Hankáék?

— Nem tudom én, fiam, régen nem láttam már őket, van talán egy hónapja is, nem is igen hallottam felőle.

— De valamit csak hallott édes anyám!

— Valamit, valamit — de annak sem örültem, te sem fogsz megörülni neki fiam.

— Miért, édes anyám?

— Nem tudom, én fiam, nem tudok én már semmit. A pásztor gyerekek beszéltek valamit, de nem adok én arra semmit, nem kell adni arra semmit. Aztán nem is nekem való már az ilyen dolog, pihenni kell már nekem, pihenni a földben.

— Elszomorit édes anyám, nem hal meg maga husz esztendő mulva sem.

— Sokat mondasz fiam, érzem, tudom én — de jobb is ugy — csak hogy hazajöttél. Nehéz már nekem az élet, nagyon nehéz s aztán sose volt könnyü. Sose könnyü a szegény ember élete, tele van fiam, bajjal, szomorusággal. Csakhogy te hazajöttél — egyél fiam, aztán eredj el a Han

Markovits és Weinberger cég nyári ujdonságai

megérkeztek és pedig: szövetek, selymek, grenadinok, különleges blousok, pongyolák, nyári és gummiköpenyegek valamint ernyők nagy választékban, olcsó árban kaphatók. Costüm ruhák saját müheiyünkben olcsón és elismert legjobb kivitelben készülnek. Nagy raktár női kelengye fehérnemüekben.

Telefon 11-09

A házbér-fillér a jogügyi bizottságban.

Nagyvárad város jogügyi bizottsága tegnap déluután letárgyalta a házbér fillér behozataláról készitett szabályrendelet-tervezetet.

A bizottságban merültek ugyan fel aggályok az uj adóteher ellen, de végeredményében, sok módositás után, elfogadta a szabályzatot a szakbizottság.

Dr *Thury* László elnöklete alatt Harmathy Károly, dr Hoványi Gyula, dr Thury Kálmán, dr Dőri István, továbbá mint szakértők: Kőszeghy József és Rimanóczy Béla voltak jelen.

Olcsóbb áramot kér a városi vasut.

Elsősorban a villamos vasut ügyét vették tárgyalás alá.

A Városi Vasuttársaság ugyanis az áramdijak leszállitását akarja keresztülvinni a városnál, azon cimen, hogy a villamosmü átalakitása folytán a városnak kevesebb költségbe kerül az áram előállitása. Ennek a megállapitása céljából a villamosmü befektetésére és üzemére vonatkozó adatok kiszolgáltatását kéri. A város tanácsa véleményt kér a jogügyi szakbizottságtól.

A szakértők nyilatkozata alapján megállapitotta a jogügyi bizottság, hogy a villamosmünél átalakitásról nem lehet szó, csak kibővitésről a szükséghez képest.

Rimanóczy Béla villamos igazgató kimutatta, hogy ha az összes üzemi költségeket, továbbá amortizációt stb. felszámitja a város, akkor a városi vasutnak szolgáltatott áramra ráfizet a város, ha azonban csak a szén és olaj árát veszik számitásba, akkor némi haszna van a városnak.

A szakértők véleménye alapján a jogügyi bizottság, bár a kért adatok kiszolgáltatását nem ellenzi, az áramdijak leszállitását nem véleményezi, mert a gépek használati ideje még meg nem állapitható s igy a megtakaritást sem lehet kimutatni. Eddig megtakaritás nincs is, sőt még mindég ráfizethet a város. Ezért a kért kedvezmény nem adható meg.

A házbérfillérek.

Ezután a házbérfillér szabályrendelet-tervezetét tárgyalta a szakbizottság.

Hogy gazdasági szempontokból behozandó-e a házbérfillér, ezen kérdést nem tartják a bizottság hatáskörébe tartozónak.

A szabályzat 1. § ánál, amely szerint a házbér után a bevallások alapján vettetik ki a házbérfillér, dr *Hoványi* Gyula felvetette a kérdést, hogy van-e már hasonló alapon ilyen adó, elnök felsorolta, hogy Pozsonyban van, de erre vonatkozó szabályzat nincs jóváhagyva. Ott a háztulajdonosokra vetik ki. Budapesten csak egyszerü közgyülési határozat alapján vetik ki már régen a házbérfillért. Nagyváradon a városok segélyezéséről szóló törvény alapján akarják behozni, mely szerint közmüvek létesitésének fedezésére hozhatnak be a városok.

Dr *Hoványi* Gyula itt nem látja, hogy mi ellenszolgáltatást ad a házbérfillér fejében, amit a törvény előir. Nagyváradon csak a deficit elháritására akarják behozni s azzal szemben nem ad semmit a város. Ezért nem hiszi, hogy helybenhagyja a miniszter.

Dr *Thury* László elnök szerint a törvény nem mondja, hogy az ezután létesitendő közmüvek fedezésére hozható csak be a házbérfillér. A már meglevő közintézmények okozták a deficitet, pl. a közvilágitás, az utcák tisztántartása (volt valamikor) sok pénzbe kerül. Ezeket a közköltő-emeléssel kellene fedezni. Igazságos, hogy ezekért mindenki fizessen, mert mindenki igénybe veszi. És sokan semmit nem fizetnek, akik városi adó alá nem esnek. Ezek az irányok vezették a tanácsot, mikor az uj adót tervezte.

Dr *Hoványi* Géza aggályait nem osztotta el az elnök. A felemlitett közintézmények már mind fennállanak a közköltőből. Ha mindenért külön megfizetünk, mi lesz a közköltő létjogosultsága? Odajutunk, hogy egy rókáról két bőrt huznak le.

Dr *Thury* László: akkor emeljük 25 százalékal a közköltőt. Az autonomia hozza magával, hogy a város kikeresse, hogy ki birja meg a terheket.

Dr *Hoványi* Gyulának az a jogi aggálya, hogy az uj teherre nem kapnak biztos bázist. Támadás tárgya lesz a javaslat s ezért okosabbnak tartja, hogy olyat hozzanak, amelynek van alapja. Az idézett törvény a házbér-fillérre nálunk nem nyujt alapot. Helyesebb volna, ha nyiltan megmondanánk, hogy a házbérfillérre szüksége van a városi pénztárnak. Ő nincs ellene a dolognak, de alapot kiván.

Thury Kálmán elvileg helyesli a tervezetet, bár nem szimpatikus semmi uj adó. De látja, hogy szükség van rá. Azt azonban világosabban meg kell jelölni, hogy kik tartoznak az uj terhet viselni. Általánosságban elfogadja a tervezetet.

Elvileg elfogadták a szabályzatot.

Ezután a részletekre tértek át.

A házbérfillért fizetők közzé, a bérlőkön és a saját házukban lakó háztulajdonosok mellé beiktatták a „haszonélvezőket.“

A mentességre a törvény irányadó.

A tervezet szerint az üzletek, raktárak, iparos mühelyek a rendes házbérfillér 50 százalékával rovatnak meg.

Dr *Hoványi* Gyula a mezőgazdasági üzemhez szükséges helyiségekre is kiterjeszteni kivánja az 50 százalékos kedvezményt, mert ezt követeli az igazság.

Ezzel kapcsolatosan felmerült, hogy ugyanilyen tekintet alá jönne igazság szerint az ügyvédek irodái, az orvosok rendelő helyiségei stb.

A szakbizottság véleményezi, hogy minden nem lakásul szolgáló helyiség, vétessék fel az 50 százalékos kedvezmény alá.

Elnök javaslatára a 3. § t akként módositották, hogy a házbérfillért a bérlő fizeti, továbbá kifejezetten vegyék be a sza-

---

kához járj utána, mit beszélnek, mert én nem tudok semmit, nem is nekem való már a ti gondotok — egyél csak fiam, adjak még?

— Elég volt, anyám, nagyon elég volt.

III.

Füti a nap a csöppnyi völgyet, mintha el akarná olvasztani a benne rekedt falucskát.

Hejh, nehéz a szegény ember sorsa: „Télen hideg van, nyáron meleg van.“

Igy filozófálnak alázatos, csöndes hangon, csak Szohovics Janón nem fog az élet nek ez a hatalmas ereje, éles foga. Megy-megy mintha rá se hederitene a fennt vigyorgó vén urra, köszönget ide oda: Dicsértessék! . . . igy tanulta valamikor s azóta se feledte, csak jobban megtanulta odakünn. Megy-megy.

Horihorgos alakján villámlik a fehér gyolcs, amint eltünik meg előbukkan a cserjésben s ha nem balkézbe fogná hatalmas husángját, senki sem venné észre, hogy a jobbja hiányzik. Mert a tót legény, mindig jobb kezében hordja a hosszu husángot, amivel minden eshetőségre felfegyverzi magát Bizony ő csak a balba foghatja — de szent Györgyre! ezzel is jól birja. Ahogy néha, csak ugy ösztönös kedvből, rávág vele egy cserjebokor közepébe, szinte ide hallszik, mint recseg hatalmas ütése alatt a galy, az ág.

De minek is duhajkodik szegény bokrok között, ha már adta őket az Istenke, hagyja békén. Lám ha ők nem volnának — haszontalan volna az egész világ, összeomlanának a nagy hegyek, nem nőne buja legelő, nem élhetnének a tehenek és maguk a tótocska emberek s asszonyok sem. Hadd éljen mindenki, ha már megszületett erre a nehéz világra!

IV.

Abba is hagyta Janó a csapkodást, ahogy belekeveredett a cserjésba s közeledett a nagy sziklához. Nem vétettek ezek a bokrok egy árva szót se, hadd nyugodjanak, aztán meg riadalmat is okozna, elárulná magát ezzel a nagy robajjal. Csendesen csak, csendesen.

— Ni, ni a riska, a Hankáék riskája. Ejnye, jól meg testesedett ez a bocika, biztosan most is a legszebb tehén a faluban, mint ahogy a Hanka is a legszebb leány — no lám, milyen csinosan kunkorodik szarvacskája milyen dus a tőgye, milyen jóizüen ropogtatja a kövér füvecskét — de hát Hanka hol van?! Hogy igy magára hagyta a riskát!

— Ha ha — valaki nevetett — megint — ahá — onnan a bokorból — biztosan már észrevette őt — elbujt előle — ejnye no, hol lehet már — megállj Hanka! megkereslek, megfoglak ha el is bujtál — csendesen csak, csendesen! . . .

Vállára billeszti a husángot, hogy ne dobogjon! — ejnye, Hanka, hát hol vagy már?! ha ha, itt valaki más is van, valaki, nem lány, nem — a mi lányainknak mind nek olyan vékony hangja van, mint őszszel a kenderszál, ha kinyüttek, — ahá, itt, itt vannak: szétnyitja a bokrot s megtorpan, mintha feneketlen szakadék széléhez ért volna. A husáng lezuhan válláról, Hanka rémeset sikolt s ugy öleli át a féllábu katonát; karolja, öleli görcsösen, mintha valaki el akarná tépni onnan s néz, mered iszonyodó szemmel a félkezü Janóra, a vastag husángra. A katona fel akarna kelni, de nem bir s ott ülnek tehetetlenül, rémülten, mert a Hanka irtózata lassan átragad rá is, mintha reszkető testéből remegne át az ő lelkére is a félelem.

Janó csak áll egy pillanatig, megint felbillenti vállára a husángot s nézi őket, a sápadt, tehetetlen féllábu katonát: nem kell csak egyszer leereszteni a husángot, hogy szétloccsanjon két gonosz fej, az ő ellenségeinek feje . . . Lassan, nyugodtan szólal meg:

— Szervusz pajtás! Hát te meg a lábadat hagytad el? hejh, az az átkozott gránát! No ne féljetek, nincs nekem gonosz szándékom, csak éppen, éppen . . . mondd csak pajtás, mikor lesz az esküvőtök!? ott leszek én is, add rá a kezed, hogy meghivtok engem is, no csak öleld a Hankát! Hejh, nekem a kezemet vitte el az istenverte, nehéz, nem lehet már ezzel ölelni. No, Isten áldjon benneteket, Isten áldjon meg Hanka!

Még megsimogatta a riskát s aztán messzire dobta a husángot: minek az neki? Fehér gyolcsa villámlott a sötét cserjések között, amint lassan, tótosan lépkedett hazafelé.

OBERBAUER A. UTÓDA BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 41. a legjobb hirnévnek örvendő és legrégibb egyházi szerek, ruhák, zászlók stb. gyára. Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve. Telefon szám 167—43.

bályzatba, hogy azokért a háztulajdonos nem szavatol

Végül a bizottság törlendőnek vélemé nyezte a szabályzat visszaható erejét s annak életbeléptetésére a kihirdetés idejét tartja megállapitandónak.

Elkeseredett harcok az orosz fronton.

Orosz hadszintér. *Budapest, junius* 17. (Hivatalos.) A Pruth mentén nincs nevezetesebb esemény. Siezviskitől északra meghiusult az oroszok azon kisérlete, hogy a Dnyeszteren átkeljenek. Az ellenségnek a Vysniovcyktől nyugatra levő hadállásaink elleni támadásai változatlan hevességgel ismétlődnek.

Volhyniában a Lipa mellett Nogasi körül, valamint a Stochod-Styr szakaszon ujabb elkeseredett harcok folynak.

Az olaszokat folytonosan visszaverjük.

Olasz hadszintér. *Budapest, junius* 17. (Hivatalos.) Az Isonzó arcvonal ellenséges tüzérsége tegnap este ujra igen élénk tüzelést inditott a területre és a Monte Dei Sei-Busi szakasz ellen. Az olaszoknak egy az Adria-müvektől Bagninál levő állásaink ellen irányitott támadását visszavertük.

A Monfolconétól keletre levő hegyháton aknavető és kézigránát harcok fejlődtek ki.

Az Isonzó-arcvonal északi szakaszán az ellenségnek egy, a Mrzli Vrhen megkisérelt támadása meghiusult. Hasonlóképp eredménytelenek voltak az olaszok egyre ismétlődő erőfeszitései, amelyek Dolomit hadállásaink ellen irányultak. Tegnap ott Rufrestónál és Croda dell Ancona előtt omlottak össze támadásai. Ugyanezen sors érte az ellenség erős előretöréseit, melyeket Primolano vidékén inditott a határszögletben levő hadállásaink és a Monte Meletta ellen.

Az Anagótól délnyugatra fekvő harcvonalunkon is tekintélyes olasz haderők támadását vertük vissza. Ezen a területen 13 olasz tisztet, 354 főnyi legénységet fogtunk el és 5 gépfegyvert zsákmányoltunk.

Délkeleti hadszintér. *Budapest, junius* 17. (Hivatalos.) Nincs nevezetesebb esemény.

Höfer.

Orosz kudarc Csernovitznél.

Budapest, junius 17. (Saját tudósitónktól.) **Stockholmból jelentik: Az egyik tekintélyes orosz lap beismeri az oroszoknak Csernovitznál szenvedett kudarcát. Az oroszok veszteségei nagyok. A főhadiszálláson is kétkedéssel fogadták a jelentést, amelyet Brusilov tábornok a foglyok számáról kiadott.**

Pétervárról jelentik: Hivatalos körök az oroszoknak Csernovitztól északra történt előnyomulásának lemaradását a közép nehézségekkel okolják Az egész orosz sajtó elismeri **a magyar-osztrák csapatok makacs ellentállàsát.**

Az orosz fronton szilárdan állunk.

Budapest, junius 17. (Saját tudósitónktól.) **A Sajtóhadiszállásról jelentik: Az orosz vezérkar junius 15-iki jelentésében beismeri, hogy a magyar és osztrák csapatok több helyen folytonos ellentámadásba mentek át és uj állásaikban szilàrdan megvetették lábaikat.**

Csak négy löveget vesztettünk.

Budapest, junius 17. (Saját tudósitónktól.) Bécsből jelentik: Beavatott helyről közlik, hogy az egész orosz offenziva alatt ágyukban csupán 4 modern löveget vesztettünk.

A német repülők bombái francia területekre.

Berlin, junius 17. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszintér.

Beaurnénél az Esnétől északra könnyüszerrel visszavertünk egy francia járőrtámadást. A Maas területén a tüzérségi tevékenység állandóan jelentékeny volt és a kora reggeli órákban helyenkint különös hevességre fokozódott. A Vogezekben Fellestől északkeletre egy robbantással jelentékeny veszteségeket okoztunk az ellenségnek és Fennheimtól nyugatra visszavertünk egy kisebb ellenséges osztagot, amely átmenetileg be tudott hatolni árkunkba.

A repülők tevékenysége mindkét részen élénk volt. Repülőgéprajunk bőségesen bombáztak katonailag fontos célpontokat. Berguesben. (Francia Flandriában), Par le Ducben, valamint a Dombasle—Einville—Luneville—Lainvillei területen.

A Linsingen és Bothmer hadsereg harca az oroszokkal.

Keleti hadszintér.

A Linsingen hadseregcsoportnál a Stochog-Styr vonalon harcok folynak.

Bothmer gróf tábornok hadseregének részei Sevlokától északra ismét harcban állanak.

Balkáni hadszintér.

Repülőinknek ellenséges müvek ellen intézett támadásaitól eltekintve nincs lényeges jelenteni való. (Min. eln. sajtóosztály.)

Nehéz ütegeink Schiót bombázzák.

Bern, junius 17. A Corrierre della Sera irja: Az osztrák-magyar offenziva egyik fontos célja Schio meghóditása, mert ezt tartják az olasz gyapjuszövetek Manchesterének. És csakugyan hadseregünk szövetszükségletének nagy része Schioból került ki. Eddig a lakosság nagy része még nem menekült el, bár az ellenség nagykaliberü lövegei bőven hullanak a városra.

Talán még sem olyan nagy az orosz győzelem.

Budapest, junius 16. (Saját tudósitónktól.) Pétervárról jelentik: A város a győzelmi jelentések ellenére nyugodt. Irányadó körök felszólitották a lakosságot, hogy ne essenek tulzásba. A cár a hadvezetőséggel egyetértőleg eltiltott minden olyan jelentést, amelyek arról szólnak, hogy kik a fővezérei az offenzivának.

Gyászruhák 10 óra alatt festetnek feketére.

Szabó László

vegytisztitó és mükelmefestő gyárában

Körözs-utca 1. sz. Telefonszám 7-67.

Elvállal mindennemü férfi és női ruhafestést, vegytisztitást különösen tiszti és katonai egyenruhák átfestését és vegytisztitását. Vidéki rendelések gyorsan és pontosan Felvételi üzletek: Rákóczi-ut Bazárépület, Moskovits palota. **Telefon 133. Sent János-utca 38. sz.**

A Tüzifa Fogyasztási Szövetkezet

Harc a fauzsora ellen. A vármegye határozata.

Két hónap óta a lehető legnagyobb csendben dolgozik már a vármegye területén a Tüzifa Fogyasztási Szövetkezet. Ennek daczára Nagyváradon az érdekelteken kivül alig tudott róla valaki valamit. Most, hogy nyilvánvalóságra került a rendkivül fontos jelentőségü ügy, az is csak annak tulajdonitható, hogy a vármegye közgyülése foglalkozik vele.

Biharvármegye első szakosztálya ugyanis tegnap a vármegye tüzifa szükségletének biztositásával foglalkozott. A vármegye szerződéses faszállitójának junius végén jár le a szerződése. A kereskedők ajánlatot tettek a vármegyének, hogy hajlandók tovább is szállitani a fát és pedig a cserfának köbméterát 30 koronáért, a bükkfát 28 és a gömbölyü fát 25 koronáért.

Az ajánlat óriási megdöbbenést keltett. Mielőtt azonban a választmány határozatot hozhatott volna Fássy Lajos dr vármegyei főügyész bejelentette, hogy a vármegye területén megalakult a Tüzifa Fogyasztási Szövetkezet, mely tudomása szerint igen olcsó árak mellett szállitja a szövetkezet tagjainak a fát csaknem száz százalékkal olcsóbban szállitja, mint az ajánlattevő kereskedők. A szövetkezet az alföldi községek tüzifaszükségletének biztositását szolgálja és ma abban a helyzetben van, hogy a szükségletet biztositani is tudja. Tudomása szerint a szövetkezet ismeri a vármegye szükségletét és hajlandó is azt beszállitani, ha a vármegye a szövetkezet tagjai sorába lép.

A szövetkezetnél miadössze 200 koronás részletjegyet kell váltani és ennek ellenében a vármegye is abban a kedvezményben részesül, mint a többi tag. A főügyész inditványára a választmány a kereskedők ajánlatát elvetette és a mellett foglalt állást, hogy a vármegye lépjen be a szövetkezetbe és tüzifaszükségletét onnan szerezze be.

A szövetkezet ügye általános érdeklődést keltett. A fontos intézményről a következő felvilágositásokat nyertük. A tél folyamán, mikor a fenyegető fainség és fauzsora egyre nagyobb és nagyobb mérveket öltött *Tyll* János lapunk munkatársának az az eszméje támadt, hogy a fauzsora ellen szövetkezeti alapon lehet a legjobban védekezni. Az eszmét nyomon követte a terv s annak kivitele. A terv az volt, hogy a vármegye fában szegény alföldi községeit tömöritve a vármegye támogatásával meg kell alakitani a Tüzifa Fogyasztási Szövetkezetet. Az alakulási akcióról jelentést tett Tyll Fráter Barnabás alispánnak, Baranyi András főjegyzőnek, Ipolyi Keller Gyulának és akit elsősorban kellett volna emliteni Hoffmann Gyula kir. erdőfelügyelőnek. A közügyek intézői a legnagyobb elismeréssel fogadták az eszmét és megigérték támogatásukat. Április 24 én sikerült is megalakitani a Tüzifa Fogyasztási Szövetkezetet, melynek elnökévé az alakuló közgyülés *Baranyi* András vármegyei főjegyzőt, ügyvezető igazgatókká *Tyll* Jánost és dr *Papp* Károlyt, igazgatókká Biharvármegye törvényhatósága Nagyszalonta, Sarkad és Biharlorda községek, mint jogi személyek képviselőit, Szücs József postatanácsost választotta meg. Felügyelő bizottsági tagok lettek Udvarhelyi Béla, Fischoff Frigyes, dr Kovásznay Marcell.

Biharvármegye törvényhatósága nevében Fráter Barnabás alispánt, Fássy Lajos vármegyei főügyészt, Bihartorda dr Hoffmann Gyula erdőfelügyelőt, Nagyszalonta és Sarkad a községi főbirákat bizta meg a képviselettel.

A szövetkezet célja: egyenesen a termelőktől vásárolni meg a tüzifát és azt beszerzési áron bocsátani a tagok rendelkezésére. Vidéken a községek előljárói rendelik meg a lakosság részére a tüzifát és ők adják ki a lakosságnak. A szövetkezet elérte már eddig is azt, hogy ma, amikor egy waggon fa az inditási állomáson 480—520 korona, 298—350 koronáért tudja adni az inditási állomáson a fát.

A szövetkezetnek nagy segitségére volt a Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókja, melynek kiváló főnöke átlátván a szövetkezet egészséges voltát és nagyjelentőségét, a szövetkezet támogatására sietett. A vármegye községei általános örömmel fogadták a Magyar Általános Hitelbank közreműködését. Ilyformán ez a pénzintézet, mely a háboru alatt egyébként is nagy szolgálatokat tett a közönségnek, a fainség leküzdése terén is jelentős segitséget nyujt.

A Tüzifa Fogyasztási Szövetkezet hire a szomszédos vármegyékben is elterjedt és most egymásután érkeznek a megkeresések, hogy a szövetkezet működési területét terjesszék ki. Ma még erről nem lehet nyilatkozni, azonban *Baranyi* András agilis vezetése és a vármegye többi vezető férfiainak, különösen a közért mindenkor oly nagy odaadással viseltetett *Fráter* Barnabás alispánnak kétségen felüli támogatása mellett a háboru után is oly nagy hivatása lesz a szövetkezetnek, hogy az a legelső vállalatok közé fog emelkedni.

A városi napidijasok koplalhatnak.

Nagyvárad város tisztviselői, segéd és kezelő személyzete már régen megkapta az államtól a háborus segélyt. A város legszegényebb, a szó teljes értelmében nyomorral küzdő alkalmazottai, a dijnokok, havidijasok stb. azonban nagyon mostoha gyermekei a városi tanácsak.

A miniszter ezek részére is engedélyezett személyenként ez évre 300 korona segélyt, de ezt a kérdést nagyon lanyhán kezeli a városi tanács.

Hosszu huza vona után a közgyülés elé vitte a kérdést, amely meg is szavazta a póttárgyként előterjesztett körmönfont javaslatot, amely nagyon is emlékeztet a jóllakott emberről szóló közmondásra. Az elfogadott közgyülési határozat ugyanis ugy szól, hogy akiket esetleg töröl az államsegélyben részesülők közül a miniszter, azok részére a városi pénztár adja ki a 300 koronát, *illetve fizetésük 20 százalékát.*

A közgyülés óta azonban a városi tanácsnál hever a dolog; nekik nem sürgős, ők nem érzik, hogy a városi alkalmazottak egy részének és azok családjainak még kenyerük sincs, mert arról kenyéradójuk nem gondoskodik. Mikor a tisztviselőkről van szó, akkor minden percben rendkivüli tanácsülést lehet tartani, de az éhező emberek és családok sorsa nem érdemli meg, hogy összejöjjön a tisztelt tanács.

A napok pedig mulnak, a nyomor nő, s elégedetlenséget vált ki a legjámborabb és legkötelességtudóbb szegény emberből is, mert biztatással, kenetteljes igérgetéssel nem lehet jóllakni. Holott egy kis jóakarattal már segiteni lehetett volna ezeken a szegény embereken. Igaz, hogy nincs közöttük a tanácsnak egy tagja sem, de ők is emberek és őket még jobban sujtja a mai méregdrágaság.

A szinházi szezon julius 15-ig tart.

(Mármarosszigetre nem mennek. Vendégszereplések. Szinház és háboru. Cirkusz.)

A szinigazgató a szintársulat határozatához képest körülnézett Mármarosszigeten, érdeklődött a bérlet biztositása után, tapogatózott illetékes helyeken, hogy mennyiben hajlandók biztositani a szintársulat fenntartását. Igen helyesen nem akarja a társulatot a bizonytalanba vinni, hanem az existenciális kérdésben előzetes garanciát kiván. A nagyváradi Szigligeti szinház társulata nem vándorló komédiás trupp, amely, ha nem megy jól, felszedi a sátorfáját s odább áll, hanem egy állandó müvésztársulat, amely nem koplalhat, nem szenvedhet szükséget, hanem jóhirnevének és müvészi felkészültségének megfelelő jövedelmozőséget kivánhat.

Az igazgatónak ez a utja annyiban járt eredménnyel, hogy bebizonyosodott, menynyire helyén való az óvatosság. A társulat nem mehet Mármarosszigetre, mert nem látszik biztositottnak fentartása a szigeti müpártolás közömbössége s anyagi gyöngesége miatt.

Ujvidék viszont csak szeptemberre tudna megfelelő állomást nyujtani, amikor már a társulat Nagyváradon, kell hogy legyen. Közelben pedig nekünk megfelelő nyári állomás nincs.

Ezért a szintársulat a szezont julius 15-ig meghosszabbitja, tehát a félnyarat Nagyváradon tölti. Azután hat heti szabadságra ereszti tagjait, akik közül esetleg többen vidéki körutra indulnak. Szeptemberben pedig a szezont korábban kezdik meg.

A hátralevő időben pedig vendégszereplésekkel teszik változatossá a szinházi estéket. Most jön *Boros-Sajó* kabarétársulata, azután *Varsányi* Irén vendégjátéka s valószinü, hogy *Hegedüs* Gyula is otthagyja Besnyőt s nehány estén fellép a Szigligeti szinházban. A társulat ezután nagy nevekkel dolgozik, kiváló müvészekkel erősiti meg a repertoárt, ugy hogy a közönség ez esetleges meleget is szivesen eltüri a kinálkozó müvészi élvezetek kedvéért.

Ebben a törekvésében a társulatot a közönség szinházba járási készsége és a sajtó teljes támogatása illeti meg.

Fenn kell tartanunk müvészi nivóját a szinháznak, amig tudjuk és képesek vagyunk rá. Az igaz, hogy a szinház a hullámzó harctéri helyzet hangulatának legérzékenyebb hőmérője, láttuk, hogy mikor Csernovitzért folyt a hallatlanul rettenetes csata, a szinházban nem teltek meg a sorok. Az orosz támadás támadás a szinház ellen is, de reméljük, hogy nem lesz okunk elmaradni a szinházból azért, mert valahol tért vesztettünk.

Ami pedig a cirkuszt illeti, ez a kérdés tisztázódott. A tanács kikötötte, hogy a cirkusz mutasson belügyminiszteri engedélyt

arra, hogy játszhatik Nagyváradon, akkor is, mikor itt szintársulat van. Ilyen engedélyt, ha megőszül is, nem tud produkálni a cirkusz, s igy a kedves állatok nem viszik el a szinházból a közönséget.

A két kis „csavargó“ története.

A rendőrség kihágási ügyosztályának egyik szobájában két kis leány ül szorongva a sarokban. Két kis maszatos, mezitlábos leány, az egyik mintegy 4 éves, a másik lehet kettő. Piszkos kis kezükben pénzt csörgetnek: fehér és barna pénzeket. A menhelyből szöktek ki mind a ketten. Csak egykét napja irtuk meg, hogy a rendőrség kóborlásban találta őket s minthogy szüleik nem jelentkeztek, most ujra a kihágási ügyosztálynál vannak, hogy holnap ismét a menhely oltalma alatt legyenek.

Az ügyosztály régi, szorgalmas hivatalnoka; *Sugár* Dánes megszólitja őket:

— Hol laktok kis lányok?

A nagyobbik sejpitve megszólal. Okos, eleven szeme csillog, mikor beszél, de látszik rajta, hogy nem igazat is szokott mondani:

— A teresztanyámnál!

— Hát a keresztanyád hol lakik?

— Ott, arra a gyep felé . . .

— Hogy hivnak téged, meg a másik kislányt? — kérdem tőle.

— Engem Piti leának, ezt itt mejettem Tis Etejtának.

Aztán pártfogójuk, Sugár elmondta a kisleányok történetét:

— A napokban Pásztor aljegyző ur, mikor hazafelé ment, meglátta ezt a két kislányt az utcán csavarogni. Minthogy kilétükről és szüleik felől nem tudtak felvilágositást adni, bekisértette őket ügyosztályához. Ott másnap faggatni kezdték őket. A nagyobbik leány (mert csak az tud beszélni) azt mondta, hogy az anyja küldte el őt hazulról s azt igérte neki, hogy ő is utánna megy, ő el is indult hazulról Kis Etelkával, de az anyja nem jött utánuk.

— Az aljegyző ur utasitására elindultam a gyermekekkel, hogy hazavezesem őket.

A nagyobbik leány ment elől, s vezetett bennünket árkon-bokron keresztül, csak épen haza nem vezetett. Egész délelőtt barangoltunk a Külvárosban és tájékán, de a Piti Ilonka mindig talált valami kifogást. Közben természetes megéheztek és én minden sarkon vettem nekik cseresznyét vagy kenyeret. 12 óra után aztán vissza vittem őket a hivatalba, délután pedig beszállitottuk mindkettőt a gyermekmenhelyre.

— Tegnap aztán a két kis gonosz ujra kiszökött a menhelyből, s most megint itt vannak. Nagy bajok vannak még, kérem, a mi társadalmunkban. Az alsó néposztály szegénysége következtében könnyen hajlik a rosszra.

Maguk is alig tudnak megélni, s ha pénzük van szeszes italra költik, gyermekeiket pedig kidobják az utcára, ahol a világ csavergóivá válnak, az utcán felszedik a lelki nyomort, az élet salakját. Hozzászoknak a hazugsághoz, a hamissághoz, s ha felnőnek, irtóznak a munkától. Olyanokká válnak mind, mint az a három suhanc, akik fényes nappal betörtek egy üzletbe és kifosztották a pénzes fiókot.

Itt van a baj, itt kell orvosolni . . . és a két kis leányra mutatott Sugár bácsi, akik egykedvüen hamzsolták a barna kenyeret.

A legjobb **molyirtó** szerek u. m. **mirt**, Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Moff, Tarmalit, Camfor, terpetin, Zacherlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló“ drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B.

Pásztory Árkád milliói.

Most itélt a Kuria az egybori Szent Bazil-rendü szerzetes, *Pásztory* Árkád vagyonáról, ki nemrég halt meg Nyiregyházán. Pásztoryt kémkedéssel vádolták s ő azzal felelt e vádakra, hogy nagy vagyonát hazafias és jótékony célokra hagyományozta.

Halála után a Szent Bazil-rend pert inditott a hajdudorogi püspökség, mint örökös ellen s kérte, hogy a biróság a rendnek itélje a hagyatékot, melynek az elhunyt tagja volt. A szerzetes a rendnek keres s szegénységi fogadalmánál fogva mindene a rendé s igy a milliós ingatlanok a rendéi.

A perben megállapitották, hogy 1901 ben Pásztoryt a rendből kizárták s most már a rend nem támaszthat igényt a hagyatékra s ezért a nyiregyházi törvényszék elutasitotta a rendet keresetével.

A Kuria ezt az itéletet most helybenhagyta. Az itélet indokolása szerint a szerzetesi szegénységi fogadalom hatályát veszti pápai engedély által. A perben csatolva lett az esztergomi hercegprimásnak egy okmánya, mely igy szól:

— XV. Benedek pápa őszentsége legkegyelmesebben megengedte, hogy Pásztory Árkád a törvényes módon szerzett összes vagyonával szabadon rendelkezhessék.

Kapta pedig Pásztory ezt az engedelmet azért, hogy kegyes alapitványokat tehessen. Ezek után pedig — mondja a Kuria — a szent Bazil rend a szegénységi fogadalom jogkorlátozó hatályát a maga javára nem érvényesitheti.

Hol nyaralunk?

Háboru előtt ugy junius derekán ez volt a legfontosabb kérdés a jómódu családokban:

— Hol nyaralunk?

Aztán sorra kerültek az utazási könyvek, prospektusok, fürdőismertetések, ismerősök véleményei arról, hogy melyik előnyösebb: Marienbad, vagy Borszék? Itthon nyaraljunk-e vagy külföldön? Azután a jegy, az ismerősök rábeszélései s igy heteken keresztül ez foglalta le családaink napi idejét. Csak ugy röpködtek divatos fürdőink nevei: Abbázia, Pöstyén, Balatonfüred, Tátrafüred, majd a Lido, Ostende, Sylt

Hol vannak ezek az idők? Mérhetetlen távolságban rohant el tőlük az idő. Abbazzia körül olasz hadihajók ólálkodnak, a Quarneró hadszintér, lehet Gradó napsütötte finom homokjára záporként hull a bomba és sehova nem lehet menni tengerpartra, mert haditerület minden tengerpart, Cattarótól Ostendéig.

Hát itthon is maradunk. Semmi mozgalom nincs, hogy fürdőre készülnének vagyonos uraink és urnőink. Tavasszal még volt Tátrába utazás, nehány család felrándult a fenyvesek közé s juliusban esetleg ujból lesz társas utazás a Tátrába. Egyéb fürdőutazásra azonban a Városi Menetjegyirodánál nem igen jelentkeznek.

Külföldre két jegyet váltottak eddig. Wörishofenbe utazott *Tulbure* György gör. kel. szentszéki ülnök és társa. Ez az egyetlen utazás Németországba. Marienbadba és Karlsbabba négyen mentek. (Ezelőtt tucatszámra.) Hazai fürdőink közül a nők Vizaknát keresik fel, Nagyváradról számszerint 5 en. A Balaton után mutatkozik némi érdeklődés. A többi fürdő semmi módon nem kerül az érdeklődés középpontjába.

Hol nyaralunk? Erre a kérdésre Nagyvárad uri közönsége azt válaszolja, hogy itthon. Ez a legjobb nyaraló, ez a kedves Nagyvárad, kies sétányaival remek fürdői vel, a Félix és Püspök fürdőkkel, amelyekbe egész nagy magyar Alföld tódul ma is, egészséget szerezni, forgalmat csak ez a két fürdő csinál, mert ide pihenni jön a fáradt, gyógyulni a beteg.

És itt vannak a romantikus szőlő hegyek, balzsamos levegőjükkel. A tiszta levegőben épült nyaralók, szép kis házikók, mosolygó szőlőhegyek. Itt a nyaralás olcsó és kellemes.

Miért mennénk idegenbe, mikor itt van még Rév és Biharfüred, amelyről keveset hallunk.

Maradjunk csak itthon.

NESTLÉ-FÉLE GYERMEKLISZT

csecsemők

gyermekek és lábadozók legjobb tápláléka gyomor- és bélbetegségek után. Mindenkor kapható.

Próbadobozt és tanulságos orvosi könyvecskét a gyermeknevelésről teljesen dijtalanul küld a Nestlé-féle gyermekliszt társaság, Wien I., Biberstrasse 38 e.

HIREK

* **Szurmay altábornagy kitüntetése.** Budapesti tudósitónk jelenti: A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *Szurmay* Sándor altábornagyot egy hadtest eredményes vezetéséért a hadidiszitményes Lipótrend I. osztályával tüntette ki.

* **Egyházmegyei hirek.** Gróf *Széchényi* Miklós megyéspüspök *Riegel* Géza ujkigyósi segédlelkészt Endrődre, *Babarczy* Imre csorvási segédlelkészt Szilágysomlyóra helyezte át, *Herbály* István ujmisést Endrődre, *Steib* János ujmisést Ujkigyósra és *Timár* Gyula ujmisést Csorvásra küldte káplánnak.

* **Egy vitéz ezredes szép kitüntetése.** Budapesti tudósitónk jelenti: Igen szép kitüntetésben részesült egy honvédezredes, illetve a kitüntetéshez füzött indokolás ugyszólván párját ritkitja a világháboruban. A Budapesti Tudósitó illetékes helyről értesül, hogy a király *Czinczár* Boldizsár ezredesnek, egy honvédgyalogezred parancsnokának a hadiékitményes 2. osztályu katonai érdemkeresztet adományozta elismerésül rendkivüli vitézségének, hidegvérének, erélyes és kezdeményező vezetésének, valamint az igen kimagasló befolyásának, amelyet a legsulyosabb harcok közepette ezrede szellemére és kitartására gyakorolt.

* **Hadnagyi rang és vitézségi érem.** *Sárközy* Barna, mint a 3. honvéd-gyalogezred zászlósa egy évig küzdött az oroszok elleni pusztitó csatákban s halálmegvető bátorsággal tüntette ki magát. Egy ellenséges támadás alkalmával mint szakaszparancsnok a támadásban megakadt rajvonalat szakaszával sürítve, a legnagyobb rendben, oldalazó nehéz gépuska és ágyutüzben a parancsot akként hajtotta végre, hogy a megakadt támadás nemcsak saját zászlóaljánál, hanem a szomszédos ezredek osztagainál is rohamtávolságig vitetett előre és a roham után foglyokkal tért vissza. Az előnyomulás közben jobb kezén sulyosan megsérült. Ezen vitéz magatartásáért hadnaggyá neveztetett ki s most megkapta a nagy ezüst vitézségi érmet.

Angol elismerés fegyvereink számára.

Budapest, junius 17. (Saját tudósitónktól.) A Manchester Gvardian jelenti Londonból:

A magyar-osztrák ágyuk nemcsak tekintélyes rést ütöttek az olasz földben, hanem megbuktatták az olasz kormányt s azonkivül az olasz nemzetet is esztelen politikai helyzetbe sodorták.

Az antant szorulni kezd Szalonikinél.

Budapest, junius 17. (Saját tudósitónktól.) **Amsterdamból jelentik: A Times jelenti Szalonikiból, hogy az ellenség nagy hatásu tüzérségi tüzet zudit állandóan a franciák állásai ellen. Az egyik helyen 200 gránàtot lőtt a nap folyamán.**

Szalonikiba még nem érkezett meg a leszerelési parancs Athénből.

Az olasz király gratulál a cárnak.

Budapest, junius 17. (Saját tudósitónktól.) Pétervárról jelentik: Az olasz király a cárnak táviratot küldött, amely a következőket tartalmazza:

Lélekben az olasz nép a cár hadseregének diadalmas offenzivájánál jelen van a legmélyebb csodálatérzéssel. Legszivbőljövőbb szerencsekivánataimàt küldöm neked, hogy erőfeszitésed a végleges sikerre fognak vezetni. *Bizzál bennem továbbra is rendületlenül!*

---

* **Molnár Kálmán jubileuma.** *Molnár* Kálmán a debreceni Teréziánum árva- és nevelő intézet, valamint a r. kath. népiskolák igazgatója, szentszéki tanácsos f. hó 21 én üli 25 éves áldozópapi jubileumát. A nagy népszerüségnek és közkedveltségnek örvendő lelkész csaknem az egész 25 évet Debrecenben töltötte, ahol fáradhatatlan buzgóságot fejtett ki ugy a lelkipásztorkodás és a nevelés, valamint a tanügy terén. Nevéhez füződik a Teréziánum pompásan berendezett uj palotájának épitése, az Urak Mária Kongregációjának a megteremtése és vezetése, az elemi iskolák szép kifejlődése. A város törvényhatóságának is tagja, ahol pár év alatt is a közönsége érdekeinek védelmezőjét ismerte fel benne Debrecen városa. Jubileumát a debreceni kath. hitközség karöltve a város egész közönségével lelkesen készül megülni a mai nehéz idők által parancsolt keretek között.

* **Signum laudis.** *Altnöder* Endre városi mérnök mint tüzér hadnagy az orosz fronton, majd az olasz harctéren egy évig teljesitett nehéz szolgálatot. Legutóbb az olasz harctéren az 1. tábori török tarack-tüzér ezrednél kitüntette magát s a Signum laudist nyerte. A derék tiszt jelenleg Nagyváradon tölti szabadságát.

* **Kabaré a Püspök-fürdőben a vak katonák javára.** Szép eszmének a megvalósitásán fáradoznak a vak katonák érdekében Nagyváradon. Julius 2 án vasárnap a Püspök-fürdő összes termeiben és az egész fürdőben, szépség versenyt, konfetticsatát, tombolát és katona zenével egybekötve nagyarányu müvészi kabaré elő adást rendeznek, amely előddás tiszta jövedelmét a vak katonák javára adják. Az elő adás érdekében nagyban fáradoznak Perényi Zsigmond, Kramer Ödön, Hevesi Nándor, Pitonyák Gusztáv, Berkes József. A Cabaré előadás érdekessége az „Éjfélkor" cimü szines dráma, a melynek egyedüli szerepét Pitonyák Gusztáv alakitja. A müsort részletesen közölni fogjuk.

* **Sürgeti a miniszter a költségvetést.** A város tanácsa huzza-halasztja Nagyvárad város költségvetésének a tárgyalását, mert nem tudja, hogy mit csináljon a deficittel. A házbér-fillér szekere nagyon lassan döcög s még nem lehet tudni, hogy a közgyülés nem állitja-e meg. A belügyminiszter pedig nagyon sürgeti a költségvetést. Tegnap ujból leirt a városra, hogy hol késik a költségvetés felküldése.

* **A polgármester köszönete az adományokért.** Nagyvárad város polgármesteri hivatalához a következő ujabb adományok érkeztek: A harctéren elesettek özvegyei részére Hajdu János 10 koronát. — A 4. honvéggyalogezred hadiárváinak „Apolló" „Uránia" és „Vigadó" mozgószinházak igazgatósága 50 koronát. — A nagyváradi hadiárvák céljaira szolgáló alap javára a Vörös Kereszt egylet nagyváradi választmánya a püspöki székházban rendezett képkiállitás, orgonahangverseny és egyéb ünnepségek tiszta jövedelmének felét 9410 korona 74 fillért. — A vak katonák részére Freifeld Böske urleány 30 koronát adományozott, amely nemes adományokért a kegyes adakozók fogadják hálás köszönetemet. Nagyvárad, 1916. évi junius hó 16 án. *Rimler* Károly, s. k. polgármester.

* **A családi pótlék szabályrendeletet nem hagyta jóvá a miniszter.** Nagyvárad városa a tisztviselők családi pótlékáról szóló szabályrendeletet már több mint két éve elfogadta s abban némi tekintetben eltért az állami alkalmazottak családi pótlékától; nevezetesen nemcsak 3 gyermek után állapitja meg a családi pótlékot, hanem igen humanusan a háromnál több gyermek után is megállapitja a pótlékot. A miniszter most visszaküldte jóváhagyás nélkül a szabályzatot azzal, hogy teljesen az állami rendszerhez kell alkalmazkodni s csak 3 gyermekig terjedhet a családi pótlék. Az ellen azonban nincs kifogása a miniszternek, ha a háromnál több gyermekkel biró alkalmazottjai részére a város 1915. julius 1-től külön segélyt folyósit.

* **Pro patria.** Őszinte részvéttel értesülünk, hogy *Guta* Béla tanár, az aradi cs. és kir. 33. gyalogezred tartalékos hadapródja f. hó 6 án az olasz harctéren, páratlanul kötelességtudó életének 25-ik évében, a haza hősies védelmében vitézül elesett. Az elhunytban Guta József, aradi állami felsőbb leányiskolai igazgató fiát, dr Guta Elemér, helybeli posta. táv. titkár, dr Guta József aljárásbiró, Guta Erzsike és Kérchy Péterné kir. törv. biró neje fivérüket gyászolják. A mélyen lesujtott család hősi halottja hült tetemeit, mihelyt a viszonyok megengedik, haza fogják szállittatni.

* **Kinevezés.** A nagyváradi kir. itélőtábla elnöke a vezetése alatt álló kir. itélőtábla körületébe ifj. *Nizsalovszky* Endre végzett joghallgatót ideiglenes minőségü dijas joggyakornokká nevezte ki.

* **Hadbavonult iparosok hozzátartozóinak jelentkezése.** Ismételten felhivjuk ipartestületünk kötelékébe tartozó iparosok hozzátartozóit, kiknek atyjuk, vagy férjük bevonult, szabadságolt vagy felmentett katona, s ezt még eddig nem jelentették be nálunk, hogy az egész iparosság, de saját szempontjukból is az ipartestület hivatalában okvetlen jelentkezzenek. Az Ipartestület minden katona iparos érdekét kivánja ezzel szolgálni, a hatóság és kormány előtt képviselni. Segélyt és támogatást részükre kieszközölni, csak ugy áll módjába az ipartestületnek, ha a testület összes tagjairól erre vonatkozó tökéletes statisztika és névsor áll rendelkezésére. Nemcsak a köz, hanem saját érdekében is tartsa kötelességének minden hadbavonult iparos hozzátartozója a jelentkezést. Tisztelettel: az Ipartestület elnöksége.

* **Földrengés Itáliában.** Luganóból jelentik: Tegnap reggel Ravenna, Rimini, San Martinó és Ancona nevü helységekben földrengés volt, amely a lakosság körében nagy pánikot okozott. Sok ház sulyosan megrongálódott.

* **Milliós aluminium vállalkozás Biharmegyében.** A magyar bauxit részvénytársaság tudvalévően a svájci Neuhausenbe szállitja a Dobrosd körül kibányászott aluminiumtartalmu bauxit-ércet. Egy bécsi gyáros vezetésével most magyar tőkések részvételével pénzcsoport alakult a vármegye kincsének kiaknázására. A vállalkozók megbizásából Nagyváradon tartózkodott Pázmándy Dénes volt országgyülési képviselő, aki elmondotta, hogy megállapitották, hogy Belényes és Vaskoh környékén nagy aluminium tartalmu bauxitércek vannak. Eddig 116 zárt kutatmányi jogot szereztek a nagybányai bányakapitányságnál. A vállalkozásnak az a célja, hogy a bauxitból az aluminiumot egy Belényes mellett felépitendő hatalmas gyárban állitsák elő. A gyár létesitése attól függ, hogy tudnak e naponta legalább 100 wakgon bauxitot kibányászni és hogy már most biztosithatnak e az üzem számára elegendő menyiségü fütőanyagot.

* **Halálozás.** Özv. *Domián* Alajosné szül. Zsigmond Irma e hó 17 én reggel fél 10 órakor életének 45 ik, özvegységének 6 ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után meghalt. Temetése holnap, hétfő d. e. 10 órakor lesz a Szaniszló-utca 38. sz. házból.

* **Jótékonycélu ünnepség a Püspök-fürdőben.** A nagyváradi női kereskedelmi tanfolyam volt tanulói 5 éves találkozójuk alkalmából a hadiárvák javára e hó 22 én, Urnapján a Püspök fürdőben jótékonycélu ünnepséget fognak rendezni, melyen a nagyváradi fiatal leánytársaságok több tagja, azonkivül a Szigligeti szinház több kitünő müvésze szerepelnek több érdekes, aktuális számmal, táncokkal stb Az ünnepség sikere érdekében a rendező leányok mindent elkövetnek, hogy a közönségnek minél kedvesebb délutánt szerezzenek.

* **Felhivás az Ipartestület cipész csizmadia és szabó iparos tagjaihoz!** Felkérem testületünk kötelékébe tartozó mindazon cipész, csizmadia és szabó iparos tagjait, kik katonai ruházati cikkek (bakkancs, csizma, kabát, zubbony, nadrág stb.) javitásaival, saját mühelyükben, illetve lakásukon foglalkozni óhajtanak, jelentkezzenek hivatalunknál, hol további felvilágositások nyerhetők. Tisztelettel *Az Ipartestület elnöksége.*

* **Talált tárgyak.** A rendőrkapitányi hivatalnál az alábbi talált tárgyak lettek elhelyezve, több pénztárca kisebb-nagyobb összegekkel, ezüst óra lánc, utazó táska, tejes kanna, fél női kesztyü, harmónika, ócska esernyő napernyő, noteszben nagyobb összeg, női arany óra, ridikülök. Igazolt tulajdonosok II. emelet 8 ik szám alatt jelentkezzenek.

* **A Fischer Ervin féle zeneiskolában** (Nyomda u. 4 Szaniszló u. 18. sz.) az 1916—17. tanévre szóló beiratások naponta d. e. 10-12 és d. u. 4 7 óra között az alábbi sorrendben történnek: Junius hó 18-19-én az iskolaévet ssabályszerüen végzett növendékek beirása. Figyelmeztetjük a helyüket fenntartani szándékozó növendékeket, hogy a fennt jelzett napokban beiratkozzanak, mert a határidőn tul helyüket uj növendékekkel töltjük be.

Az „Aerowasch" hirneves légmosógép, oly erősen hódit, hogy mahonap minden jobb háztartásnak nélkülözhetetlen és nagybecsü ereklye tárgyát fogja az képezni, mely Biharvármegye területére egyedül **Csekő Lajosnál** kapható. Nagyvárad Teleky-utca 56 Telefon szám az egész megyére 14—82. A gép ára ezidőszerint 26 korona. Vidékre postán küldve csomagolással 27 korona 50 fillér. A személyesen, levelezőlap, vagy telefon utján megrendelt gép helyben házhoz lesz szállitva. Vidékre postán a pénz előzetes beküldése mellett, vagy utánvéttel.

* **Nyári országos vásár.** A rendőrkapitányi hivatal ezuton is tudatja az érdekeltekkel, hogy az idei nyári országos vásár a következő napokon fog megtartatni: Junius 23., 24-én sertés és juhvásár, 25, 26, 27-én termény, barom- és lóvásár, továbbá 25 től 30 ig kézmüipar- és általános vásár. Állatvásárokra zárlat nincsen, igy mindennemü állat felhajtható. *Rendőrség.*

* **A délutáni órákban** könyvelést, német—magyar levelezést vagy bármily hivatalos munkát vállalok. Szives meghivást „Mérlegképes könyvelő" alatt a kiadóhivatalba kérek.

Meghivás! A magyarországi munkások, Rokkant és nyugdijegylete 112 számu Nagyváradi fiókja évi taggyülését 1916 junius 25 én délután 4 órakor tartja, Szilágyi Dezső utca 5. sz. befizető helyen, melyre a T. tagtársakat tisztelettel meghivja az Elnökség.

* T. vevőim női családtagjai **őszi és téli kosztümkelme** szükségletüket ismert finom minőségü férfi kelméimből mig a fölösleges készletem tart, igen szolid árban beszerezhetik. **Ifj. Erdős Albert uri szabó, Rákóczi-ut 7. szám.**

x Poloskairtó NOXIN biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

Forolin a legjobb és legbiztosabb toilette-szer **kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen.** Hüsit! Szagtalanit. Ára 1·20. Kapható Farkas István „Apolló" drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

Legujabb táviratok.

Románia megszigoritotta a határőrizetet.

Predeál, junius 17. Tegnap tanácskozásra jöttek össze a belügyminisztériumban az országos csendőr hadtest parancsnoka, Berlescu tábornok, a legfelsőbb biztonsági hatóság vezetője, Voinescu és a belügyi államtitkár Dumitru, hogy megvitassák azokat az intézkedéseket, amelyek az ország határainak fokozottabb megvédése céljából szükségesek. Az első határozat az volt, hogy a Pruth melletti román őrségek nyomban sokszorosan megerősitendők.

Az oroszok lőttek egy román községet.

Predeál, junius 15. A bukaresti lapok jelentik: A kormány bizottságot nevezett ki annak megvizsgálására, hogy mi történt Mamornicánál, mikor az orosz csapatok átjöttek Románia területére.

A bizottság meg fogja állapitani ugy a mamornicai vámnál, mint a községben okozott károkat.

A pénzügyminiszteriumhoz érkezett jelentés szerint ugy a vámhivatal épületét, mint a fióképületet szétromboltták az oroszok.

Az orosz kormány szintén kiküldött egy bizottságot, amely a román bizottsággal együtt ejti meg a vizsgálatot.

SZINHÁZ.

A mai szinlap:

Délután 3 és fél órakor, fél helyárakkal:

A kis alamuszi.

Operett 3 felvonásban.

Személyek:

De Chateux Renard vicomt	Sz. Zsigmondy A.
St. Rémy márki	Békefi Lajos
Mac donald, amerikai ültetvényes	Sik Rezső
Sarah, neje	Komáromi Gizi
Mary, ennek huga	Vigh Manci
Tom, Mac donald unokaöccse	Tompa Béla

Este 8 és fél órakor, rendes helyárakkal:

Romeo és Julia.

Tragédia 5 felvonásban.

Személyek:

Escalus, fejedelem Veronában	Vank István
Páris, fiatal nemes a fejedelem rokona	Tompa Béla
Montaque) a két ellenséges	Dózsa István
Capulet) ház feje	Molnár Rezső
Romea, Montaque fia	Bereghy Oszkár
Merkució, a fejedelem rokona Romeo barátja	Bihari Ákos
Benvolió, Montaque rokona	Varsa Gyula
Tybalt, Capuletné unokaöccse	Sik Rezső
Lőrinc, barát	Farkas Pál
Julia	Fodor Ella
Julia dajkája	T. Pogány Janka

Heti müsor.

Hétfőn: Vasgyáros. Beregi Oszkár felléptével.
Kedden: Mágnás Miska.
Szerdán: Tündérlaki lányok.
Csütörtökön: Boross—Sajó kabaret.
Pénteken: Boross—Sajó kabaret.
Szombaton: Vagy ő, vagy senki. Sarkadi Aladár felléptével.
Vasárnap: Tatárjárás. Sarkadi Aladár felléptével.

—

Beregi Oszkár vendégfellèpte.

Tegnap este tartotta első vendégfellépté a Szigligeti szinházban a jelen legjelesebb magyar klasszikus drámai müvésze: *Beregi* Oszkár. Első vendégfellépésére a „Hamlet"-et választotta. Nem hiába, mert a Schakespeare tragédiák közül talán ennek a főszerepe felel meg a legjobban az ő egyéniségének. A dán királyfi jellemének legkisebb részleteit is annyira feldolgozva találjuk a Beregi alakitásában, mintha Shakespeare tragédiájának főalakja maga jelenne meg előttünk. Az izig-vérig kiváló magyar tragikust mesteri játékáért minden jelenet után lelkesen ünnepelte a közönség. Különben a közönséget nem illeti meg dicséret azért, hogy csaknem félig töltötte meg a szinházat, mikor kiváló, klasszikus élvezetben lehetett volna része. A mi müvészeink és müvésznőink is iparkodtak a vendégszereplésnek megfelelő keretet nyujtani.

—

A szinházi hét.

Beregi Oszkár Nagyváradon. — Boros Géza és Sajó Géza kabarétársulata. — Sarkadi Aladár vendégjátéka.

Néhány hétig játszik még nyári pihenője előtt a Szigligeti szinház társulata, de ezt a hetet igazán feledhetlenné igyekszik tenni a közönségre nézve: oly érdekes, változatos és müvészi szenzációkkal és értékekkel teljes müsort állitott egybe az igazgatóság. A komoly dráma, a vidám tréfa és a csengő bongó operette mind helyet talál ebben a müsorban, ugy, hogy ezen a héten is nót nagysikerü, zajos estékre van kilátásunk.

Szombat esti fényes sikere után ma, vasárnap és hétfőn Beregi Oszkár, a Nemzeti Szinház kiváló tagja, folytatja vendégjátékait. Ma este a Romeo és Julia főszerepét játsza, egyik legfényesebb alakitását, amivel a Nemzeti Szinház Shakespeare-ciklusában is nagy elismerést aratott. Hétfőn a Vasgyárost választotta vendégfellépté.

Kedden ismét a Mágnás Miska kedvelt muzsikáját halljuk; szerdán este pedig a Tündérlaki lányokban Varsa Gyula bucsuzik, aki betegsége miatt hosszabb szabadságra megy s a közönség bizonyára melegen kifejezi vele szemben érdeklődését.

Csütörtökön és pénteken ismét a kacagó jókedv birodalma lesz a szinház. Boros Géza és Sajó Géza, nemkülönben Vidor Ferike, a fővárosi Modern Szinpad tagjai jönnek társulatukkal vendégszerepelni. Mind a három név egy-egy fogalom a főváros legelső kabaré-szinpadán. A vendégek négy előadást rendeznek, még pedig délután 6 és fél és este 9 órakor s müsoruk legjavát fogják bemutatni.

A Modern Szinpad kabaré müvészeit ismét vendég követi. Sarkadi Aladárt, a Vigszinház kiváló tagját hozza le az igazgatóság, aki legjobb operette szerepeiben fog fellépni. Szombat este Eysler reg nem hallott bájos darabját. a „Vagy ő vagy senki" operettet halljuk; vasárnap este pedig a közkedvelt Tatárjárás kerül szinre. Harmadik estén, hétfőn a Zsuzsi kisasszony-ban fog Sarkadi Aladár fellépni.

Vasárnap délután a szinház igazgatósága Bokor József kedves, vidám darabjával, A kis alamuzsival kedveskedik a közönségnek. Sz. Zsigmondi Annának, a kitünő primadonnának, pompás szerepe van a darabban, amelyben kivüle Komáromi Gizi, Vigh Manci, Sik Rezső, Pompa Béla, Békefi Lajos és az operette személyzet többi tagjai is hálás feladathoz juthat.

—

Varsa Gyula bucsuja. Elegáns világfiak finom beszédével, puha, előkelő mozdulataival, szellemes szalonemberek finoman tagolt beszédével, szerelmes férfiak suttogásával keltek életre kitünő szinpadi alakok *Varsa* Gyula művészi képességei révén. Három évig adott nem közönséges tehetségről állandó bizonyitékokat, pompás megjelenésü alakot, modulált hangot, magas intelligenciát és fejlődésképes felfogást. Budapestről Szabadkán keresztül Nagyváradra hozta a szinészpálya változó sorsa Varsa Gyulát s innen ismét Budapestre vagy Kolozsvárra viszi megerősödve, tisztult művészi felfogással és most már nemesebb művészeti célok felé. Megmélyült, szélesskálaju tehetsége megtalálja ott is az érvényesülést, a jóizlésüek tetszését és a tehetségeknek kijáró támogatást.

Varsa Gyula szerdán bucsuzik el Heltai Jenő darabjában „A Tündérlaki lányok“ ban. Az ujságirót adja s utolsó fellépése a Szigligeti szinházban bizonyára meleg, őszinte és megérdemelt ovációk jegyében fog történni.

—

APOLLÓ mozgó-szinház

Vasárnap, hétfő
A félelmetes Spartia
kalandortörténet 3 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

URÁNIA mozgó-szinház

Vasárnap
Az örök vándor
dráma 4 felvonásban.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

VIGADÓ mozgó-szinház

Vasárnap
Az anarkisták
dráma 3 felv.

Szombaton és vasárnap négy előadás és pedig: délután 3, 5, 7 és este 9 órakor.

SZERKESZTŐI POSTA

L. R. J. Cikkének gondolata igen szép és nemes, de a kidolgozás nem üti meg a mi mértékünket.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

* **Kiadó** Beöthy Ödön-u. 7. sz. házban **kétszobás** udvari lakás aug. 1-től. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár r.-t.-nél, Nagyvárad.

Szeplőt, májfoltot és mindennemü tisztátalanságot leggyorsabban eltávolit az arcról a valódi

LISZKA-VIZ

Beszerezhető
a **CSILLAG** gyógyszertárban
NAGYVÁRAD, ZÖLDFA-UTCA.

Vas és rézágyak

afrik és lószőrmatracok, **amerikai** és **sodrony-ágybetétek**: összehajtós ágyak eredeti gyári árakon kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558

EMIR ARCMOSÓ

legtökéletesebb készitmény bőrhámlás és sömör; továbbá izzadó-, fényes, zsiros-, atkás (mitesseres) arcra. Ha naponta többször az arcunkat EMIR-rel bedörzsöljük, az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehelletfinomságu harmattal lenne bevonva. Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól, mert csak az EMIR névvel ellátott eredeti üvegekért vállal elelőséget a készitő.

Egy üveg ára 1 korona 50 fillér.

Alabástrom szappan

legfinomabb illatu és legjobb minőségü pipere szappan, mert teljesen tiszta növényi zsirokból van összeállitva, kitünően habzik és teljesen fugmentes. Pompás illatánál fogva a legelőkelőbb körökben is általánosan el van terjedve.

Egy darab ára 1 kor. 60 fillér.

Ha szeplőjétől meg akar szabadulni, ha tiszta fehér arcbőrt óhajt, ugy használjon

Alabástrom-arckenőcsöt

Egy tégely ára 1 kor. 20 fillér.

vidéki megrendeléseket azonnal szállitok és 6 korona értéküek költségmentesen lesznek szállitva.

Fenti szerek kaphatók: a készitő

NÉMETH PÁL gyógyszerész

Arany Kereszt gyógytára, chemiai és cosmetikai laboratoriumában Szent László tér, a Városháza mellett.

Fenti szerek valódi minőségben beszerezhetők még Csanda Endre Rákóczi gyógyszertárában Szacsvay-utca és a Vadász drogériában.

Olcsó lakás

Szaniszló-utca 37. sz. alatt 3 szoba, konyha, kamara, pince, padlás, fáskamra, 1916 évi augusztus 1-től 720 K-ért

kiadó.

Értekezhetni a háznál, vagy Oláhry üzletében.

Janky Antal Utóda

(Cégtulajdonos Csatáry József.)

A legrégibb füszerüzlet Nagyváradon.

A mai viszonyok közt való nehéz beszerzési viszonyok dacára mindenből teljes raktárkészletet tart

ÉLŐ MARHÁT, hizott sertést

legmagasabb árban veszünk

Kemény Testvérek

Nagyszalonta.

Interurbán telefon 7.

Haszonbérbeadó

Jankafalván Bay Szeréna urnőnek körülbelül

200 holdnyi birtoka

belsőségekkel október elsejére, esetleg eladó.

Tudakozódások Zlinszky János ügyvédhez. Budapest, Lónyay-utca 13/a. intézendő.

Tanulóleány

fizetéssel felvétetik

a Szent László-nyomda r.-t.-nál

Szilágyi Dezső-utca 5. szám.

Kiadó lakás

a Fekete Sas bérpalota II. emeleten a Szent László térre nyiló 5 szoba, fürdőszoba, előszoba, cselédszoba, kamarából stb. álló erkélyes saroklakás (személy és teherlift használattal) kiadó. Közelebbi felvilágositást nyujt a részvénytársasági gondnok (passage 24. sz. lépcső, telefon: 14—00.)

Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság

Nagyvárad, Szent László-tér 2. sz.

Alaptőke: 3,010 000 korona.
Tartalékalap: 600.000 kor.

Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre és folyószámlára. — Leszámitol váltókat. — Előleget nyujt értékpapirokra. Kölcsönöket ad telekkönyvezett ingatlanokra rövidebb és hosszabb időre. Valamint törlesztéses jelzálogkölcsönöket is engedélyez.

Bővebb felvilágositást az intézet nyujt.

IZSÁK LIDIA

elsőrendü fűzőszalon

Nagyvárad, Nagy Sándor-u 1 Park-szálloda épületében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészitünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és baskötőkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztitásokat és javitásokat pontosan elkészitünk. Szigligeti szinház müvésznőinek egyedüli szállitója.

:: **Telefon: 11—53.** ::

Kiadó

azonnal, esetleg augusztusra háron négy szobás lakások mellék helyiségekkel és butorozott szobák. Szent János-utca 72. sz. Nagy Sándor-utca 4. sz.

5.

Elsőrendü **jégszekrények** olcsó árban beszerezhetők

Andrényi Károly és Fiainál

Nagyvárad.

Sarok ház

füszerüzlettel, italméréssel, trafik és bélyeg árudai joggal

eladó.

Uri-utca 20. szám.

Butorozott

egy és kétágyas utcai és udvari szobák a „Zöldfa“ épület emeletén kiadók. Felvilágositással szolgál a Zöldfa épület emeletén a szoba-kezelőnő. Telefon: 14—00.

Helfy József utóda

NAGYVÁRAD.

KOSSUTH LAJOS-UTCA (Gyár-épület)

Telefon-szám: 51 Alapitatott 1868. évben.

Zsák- és ponyvakölcsönző üzletemet

ez idén is nagymennyiségü uj zsákokkal és vizhatlan ponyvákkal gyarapitottam, ugy hogy a t. gazdaközönség ide vágó szükségletét a legolcsóbb kölcsöndijak mellett tudom kielégiteni.

Ezenkivül mindenféle

Uj gabona-, lisztes-, szalma-, heremag- és só-zsákok.

Gépolajokban, hengerolajokban (tovotte) gépkenőcsben a legkitünőbb minőségeket tartom állandóan raktáron. Kötélnemüek, gépszijak, dohány, zsákzsinegek és kévekötelekben. Nagy választék fiakker takarókban és lópokrócokban.

Gyapju zsákokból nagy raktár!

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MÜVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 514. | A telep telefonja 514.

1 LITER VIZ FELFORRALÁSA CSAK 4 FILLÉRBE KERÜL.

Főszerelő telefonja **55.**

Értesitjük a város t. közönségét, hogy a legujabb rendszerü

Villamos vasalók,
„ főzőedények,
„ tea főzők,

megérkeztek és a legolcsóbb árban kaphatók.

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban telefon rendelésre dijmentesen házhoz szállittatnak. Elvállalunk villamos világitási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok, ½ wattos ivlámpapótlók 2000 gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kaphatók.

Költségvetéseket dijmentesen készitünk

1 ÓRAI VASALÁS CSAK 12 FILLÉRBE KERÜL.

Főszerelőtelefonja **55.**

MINNIGRAF

a legtökéletesebb

FÉNYKÉPEZŐGÉP

amellyel egyszeri töltésre 50 felvétel eszközölhető.

A gép külön berendezés nélkül mint:

Másoló készülék.
Diapositivek készitésére.
Vetitésre 2 méterig.
Nagyitó készülékel 30×40 cmig használható.

A gép 5×6×13 cm. nagyságu csinos kőrhuzattal és oly fényerős lencsével van ellátva, amely lehetővé teszi bármily kedvezőtlen időben is éles képeket készitení és mint ilyen turista célokra kiválóan alkalmas.

Kapható:

RIGLER JÓZSEF EDE

papirnemügyár részv.-társaság fényképészeti cikkek raktárában.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 3. sz.

A MŰJÉG

naponkénti rendszeres szállitását megkezdtük, megrendeléseket köszönettel veszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyváradi Sörgyár R. T.
Telefon 439.

Merza Kálmán

nyerges és szijgyártó Nagyvárad, Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3—65 Telefon: 3—65

Tiszti nyereg és szijazat, kocsizó és igás szerszámok, kocsiülés, lábvédők és szerszámlakkok raktára.

SZEPLŐS

csunya lányok, májfoltos, kiütéses asszonyokon azonnal segit

A VILÁGHIRŰ **FOLDES**-féle

MARGIT CRÉME és SZAPPAN

A Margit-créme rögtön szüntet szeplőt, májfoltot, bőrkiütéseket, atkát (mitesser) s mindennemü bőrbajt.

A Margit-crémtől az arczbőr üde, rózsás lesz, a rancok, a redők eltünnek. A Margit-crémet a világ legszebb asszonyai, herczegnők, grófnők, bárónők, hires müvésznők stb. használják s el vannak ragadiatva annak páratlan bőrkonzerváló és bőrszépitő hatásától. — 6 koronás rendeléseket bárhová bérmentve küld

Földes Kelemen gyógyszertára Aradon

Kapható minden gyógyszertárban, drogueriában és illatszerkereskedésben.

Kiadó

olcsó bér mellett vendéglő, kávéház helyiségek berendezéssel, vagy anélkül, továbbá nagyobb és kisebb üzletek raktárak, mühelyek hosszabb, vagy rövidebb időre ugyszintén modern berendezüsü butorozott szobák. Nagy Sándor-utca 4.

Bubla és Társa.

Cégtulajdonos: Bubla József

Minden kapható e füszer és csemege kereskedésben. **Szalámi, sajt, szalonna,** kitünő **Málnaszörp, Törley pezsgő,** valódi kitünő **ó-borok.**

Saját termésü bor.

Szappanok. Naponta friss izletes házikenyér. Felvágott fa házhoz szállitva. Élelmi cikkek. Naponta fiss vaj, remek liptói turó.

Telefonszám 11-49.

Kiadó

a Fekete Sas bérpalota IV. emeletén 2 két szoba és mellék helyiségekből álló lakás lift használattal. Felvilágositást ad a gondnok (Passage 24. sz. lépcső, telefon: 14—00)

Szent László (Püspök gyógyfürdő)

Nagyvárad mellett.

Kénes vasas hévvizforrások, viz hőfoka 42 C° csuz, köszvény minden formája, ischiás és női betegségek ellen, 1913 ban 6200 beteg hagyta el gyógyultan és javultan a páratlanul hatásos Püspök-fürdő gyógyforrásait. Nagyszabásu nyári uszoda 26 C° forrássvizzel és uszástanitással.

400 holdas park és fenyves erdő, gondozott séta utak, társalgó, olvasóterem, könyvtár, napilapok, folyóiratok rendelkezésre állanak.

Az egész fürdő ujonnan átalakitva, villanyvilágitás az egész telepen és az összes vendégszobákban. Pósta, interurbán telefon.

Sebesült katonatisztek és katonák árkedvezményben részesülnek.

Fürdőismertetőt küld az Igazgatóság 1916 jan. 1-től.

Komzsik Alajos,
a fürdő bérlője.

Szent László-nyomda, részvénytársaság Nagyvárad.